

DE VALIDATIE EN IMPLEMENTATIE VAN DE ART MONITOR

ACTIVE RECOVERY TRIAD BIEDT EEN NIEUW PERSPECTIEF IN DE LANGDURIGE ZORG VAN DE GGZ

Lieke Zomer, Msc, dr. Yolande Voskes, dr. Lisette van der Meer, , prof.dr.Guy Widdershoven en
prof.dr.Jaap van Weeghel

April 2017

INLEIDING

De laatste jaren zijn er veel ontwikkelingen en vernieuwingen doorgevoerd in de geestelijke gezondheidszorg. Deze vernieuwingen zijn onder meer zichtbaar gemaakt in praktijkmodellen als High and Intensive Care (HIC), Flexible Assertive Community Treatment (FACT), Intensive Home Treatment (IHT) en Resource groep. Tot voor kort bleef er een groep cliënten onderbelicht in deze veranderingen: de cliënten waarbij het herstel in de langdurige psychiatrische zorg is gestagneerd. Het Active Recovery Triad (ART) model beoogt de kwaliteit van zorg voor deze groep cliënten te verbeteren. Centraal in dit model staat het herstel in en van de triade: de cliënt, naasten en de hulpverleners, waarbij gefocust wordt op het op het herstel van contact en het op gang brengen van het herstelproces. Het ART model kent zeven verschillende uitgangspunten, namelijk:

1. ART zorg is tijdelijk
2. Men kan wonen naar eigen keuze
3. We zien onvervulde behoeften als de oorzaak van ‘problematisch gedrag’ en focussen op de achterliggende behoeften in plaats van het gedrag
4. Er is ruim aandacht voor herstel van identiteit
5. Herstel van gezondheid betekent zowel richten op lichamelijke als psychische gezondheid
6. Belangrijk is aandacht voor maatschappelijk herstel
7. We werken aan herstel van en in de triade

Net als bij HIC en FACT is er gekozen om te werken met een monitor waardoor vakinhoudelijke, organisatorische en bouwkundige kenmerken van het ART-concept in kaart gebracht kunnen worden. De ART-monitor beoogt de kwaliteit en modelgetrouwheid van ART zorg die wordt geboden te meten. De monitor bestaat uit 54 items verdeeld over de acht domeinen; teamstructuur, teamproces, herstelondersteuning en behandeling, zorgorganisatie, professionalisering, ruimtelijke vormgeving, veiligheid en BOPZ/WvGGZ. De gevalideerde HIC-monitor, FACT-schaal en wetenschappelijk onderzoek dienden als de basis voor de ontwikkeling van de ART-monitor.

Dit onderzoek beoogt de ART monitor te valideren. Verder wordt er gestreefd naar inzicht in de implementatie van ART en de belemmerende en bevorderende factoren die zich daarbij voordoen. Door de monitor te valideren wordt er een basis gecreëerd voor toekomstig effectonderzoek naar herstel en kwaliteit van zorg van ART zorg.

PROBLEEM- EN VRAAGSTELLING

De probleemstelling die de basis vormt van dit onderzoek luidt als volgt: Wat is er nodig om ART modelgetrouw te implementeren en hoe kan worden vastgesteld in hoeverre ART modelgetrouw wordt uitgevoerd?

Deelvragen:

1. Is de ART monitor valide als indicator voor de mate waarin ART is gerealiseerd?
2. Wat zijn bevorderende en belemmerende factoren bij het implementeren van ART?

ONDERZOEKSDESIGN

In deze studie wordt gebruik gemaakt van een mixed methods onderzoeksdesign. Er wordt zowel kwalitatief als kwantitatief onderzoek gedaan om de ART monitor te valideren. Daarnaast wordt er kwalitatief onderzoek gedaan om inzicht te krijgen in het proces van implementatie van ART. De combinatie van kwalitatieve en kwantitatieve data vergroot het inzicht voor de optimalisatie van de ART-monitor als een valide en betrouwbaar meetinstrument, aangezien beide methoden elkaar aanvullen.

PLAN VAN AANPAK

Inmiddels hebben 13 instellingen aangegeven deel te willen nemen aan het onderzoek. Deelnemende instellingen, op alfabetische volgorde, zijn:

1. Dimence
2. Emergis
3. GGz Breburg
4. GGZ Centraal
5. GGZ Delfland
6. GGZ Drenthe
7. GGZ Eindhoven
8. GGZ inGeest
9. Lentis
10. Parnassia Groep, 2 locaties
11. RIBW Zaanstreek Waterland en West Friesland
12. Rivierduinen
13. Yulius

AUDITS

Om data te verzamelen worden audits gehouden bij de deelnemende organisaties. Bovenstaande instellingen selecteren zelf een team dat geaudit wordt. Voorwaarde is dat dit team ART aan het implementeren is of in de (nabije) toekomst ART gaat implementeren (doelgerichte steekproef).

De audits worden uitgevoerd door de hiervoor getrainde auditoren. Om de audits te kunnen faciliteren en de betrokkenheid van de instellingen bij het onderzoek te vergroten wordt iedere organisatie aangemoedigd een auditor te leveren. Gezien de aansluiting van de ART auditor op het ART model, is er gekozen voor een audit team binnen de triade. Daardoor worden de organisaties ook betrokken in de werving van auditoren onder (ex)-cliënten/ ervaringsdeskundigen en naasten/ (familie)ervaringsdeskundigen.

Auditoren zijn onafhankelijk, hebben ervaring in het werkveld en hebben een training gevolgd. Zij werken volgens een vastgestelde werkwijze en beoordelen op diverse items of het team aan de ART-normen voldoet. In een audit bezoeken drie auditoren gezamenlijk de afdeling, waarbij zij kennis nemen van dezelfde data. Na afloop van de auditdag scoren zij onafhankelijk van elkaar het scoreformulier voor de ART-monitor en sturen dit binnen een week op naar de onderzoekers. Als per audit drie scoreformulieren worden ingevuld, worden in totaal 42 scoreformulieren verzameld en geanalyseerd. De beoordeling van de items vindt plaats op basis van:

- Beoordeling gegevens afdeling/team: Het team vult vooraf een aantal basisgegevens in op een vragenlijst. Op basis van deze gegevens controleren de auditoren een aantal randvoorwaarden.
- Audit: vervolgens bezoeken drie auditoren het team. Tijdens dit bezoek zijn de auditoren aanwezig bij een multidisciplinair overleg of multidisciplinaire overdracht. Tevens worden er interviews afgenomen.
- Dossiercontrole: tijdens de audit wordt tevens dossieronderzoek uitgevoerd.

TERUGKOPPELINGEN

De audits worden teruggekoppeld in een focusgroep bijeenkomst op de afdeling. De focusgroep wordt geleid door een van de onderzoekers. Het doel van de focusgroep is tweeledig. Enerzijds vormt de terugkoppeling van de scores voor de deelnemende instellingen een evaluatiemoment aan de hand waarvan de kwaliteit en modelgetrouwheid verder verbeterd kunnen worden. Anderzijds worden verschillende visies op ART en ervaringen uitgewisseld om de inzichten op het werken met ART en met de monitor te vergroten. Tijdens de terugkoppeling worden de scores per item geëvalueerd. Indien men zich niet kan vinden in de score wordt gevraagd welke score men beter vindt passen. In totaal vindt er binnen iedere deelnemende organisatie een focusgroep plaats. Van de focusgroepen worden audio-opnamen gemaakt om analyse mogelijk te maken. De afdeling ontvangt na afloop van de focusgroep een auditrapport waarin zowel de auditscores van de auditoren als het eigen geleverde commentaar op deze scores is weergegeven.

INTERVISIE AUDITOREN

Er worden vier intervisiebijeenkomsten georganiseerd voor de auditoren, waarbij evaluatie van de audits plaatsvindt. Hierbij kunnen auditoren aangeven waar men tegenaan loopt bij de audits en worden auditoren op de hoogte gehouden van het onderzoek. Daarbij dienen de intervisiebijeenkomsten ook voor de uitwisseling van kennis en ervaringen, om zo een lerend netwerk te creëren binnen de triade.

INTERVIEWS

Ook worden er semigestructureerde interviews gehouden met stakeholders uit verschillende disciplines. Het doel hiervan is verschillende ervaringen met het werken met ART in kaart te brengen. Ten behoeve van de interviews is een topiclijst opgesteld. In een topiclijst worden relevante gespreksonderwerpen opgenomen die als leidraad voor de gesprekken dienen. Topics die aan bod komen zijn: het implementatieproces, visie op ART, implementatie doelen en problemen bij de implementatie. De interviews, die individueel plaatsvinden, nemen ongeveer 30 minuten in beslag. De interviews worden opgenomen en volledig getranscribeerd.

ANALYSE

Om de monitor in te zetten als meetinstrument voor de mate van de implementatie van ART, moeten zowel de betrouwbaarheid als de validiteit van de monitor worden vastgesteld. Tijdens de analyse van dit onderzoek wordt de inhoudsvaliditeit, de interbeoordelaarsbetrouwbaarheid en de constructvaliditeit bekeken. Daarnaast worden de interviews en focusgroepen geanalyseerd aan de hand van transcripten van de gesprekken. Het materiaal wordt gecodeerd en voorzien van thema's. Op deze manier wordt inzicht verkregen in het implementatieproces van ART en worden belemmerende en bevorderende factoren in kaart gebracht.

FASERING

Het onderzoek beslaat 16 maanden (start: maart 2017, eind: december 2018) en is opgedeeld in drie fases. Tijdens de eerste vier maanden wordt met name gefocust op de voorbereiding. In de tweede fase vindt de uitvoering van de audits en de dataverzameling plaats. In de laatste zes maanden worden de analyses uitgevoerd en de eindrapportage geschreven.

Onderzoek	Aanpak	Maand
Fase 1: Voorbereiding	<ul style="list-style-type: none">– werving en selectie deelnemende instellingen– werving en selectie auditoren binnen de triade– Start training auditoren– Opstellen van een planning voor de audits en de focusgroepen	1-4
Fase 2: Uitvoering audits en dataverzameling	<ul style="list-style-type: none">– Audits– Terugkoppeling van audits– Opstellen auditrapporten voor de instelling/team– Intervisie met auditoren– Procesevaluatie– Start invoer data	4-16
Fase 3: Analyse en rapportage	<ul style="list-style-type: none">– Analyse van interbeoordelaarsbetrouwbaarheid en inhoudsvaliditeit– Aanpassen ART monitor– Schrijven van eindrapportage	16-22

TOT SLOT

Dit is een samenvatting van een uitgebreider onderzoeksvorstel. Wilt u het uitgebreide voorstel ontvangen voor bijvoorbeeld de Commissie Wetenschappelijk Onderzoek (CWO) van uw instelling, laat het ons dan weten.

Voor vragen kunt u contact opnemen met Lieke Zomer (art@vumc.nl).